ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 11. septembra 2007 *

Vo veci C-287/05,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Centrale Raad van Beroep (Holandsko) z 15. júla 2005 a doručený Súdnemu dvoru 18. júla 2005, ktorý súvisí s konaním:

D. P. W. Hendrix

proti

Raad van Bestuur van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts a P. Kūris, E. Juhász, sudcovia G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lõhmus a J.-C. Bonichot (spravodajca),

* Jazyk konania: holandčina.

generálna advokátka: J. Kokott,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 14. novembra 2006,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pán Hendrix, v zastúpení: M. J. Klinkert, advocaat,

— Raad van Bestuur van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen, v zastúpení: F. W. M. Keunen, Senior jurist,

— holandská vláda, v zastúpení: H. G. Sevenster a M. de Grave, splnomocnení zástupcovia,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: C. White a Z. Bryanston-Cross, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci D. Anderson, QC,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: D. Martin a P. van Nuffel, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 29. marca 2007,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 2a nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3), zmeneným a doplneným nariadením Rady (ES) č. 1223/98 zo 4. júna 1998 (Ú. v. ES L 168, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 292, ďalej len „nariadenie č. 1408/71“), ako aj rozsahu pôsobnosti článkov 12 ES, 18 ES, 39 ES a článku 7 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 257, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 15).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Hendrixom a Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Správna rada Úradu pre správu poistenia zamestnancov, ďalej len „UWV“). Žalobca v konaní vo veci samej namieta proti odmietnutiu UWV priznať mu dávku poskytovanú podľa zákona o poistení proti práceneschopnosti zdravotne postihnutých mladých ľudí (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) z 24. apríla 1997 (Stb. 1997, č. 177, ďalej len „Wajong“) z dôvodu, že nemá bydlisko v Holandsku.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Článok 2 nariadenia č. 1408/71 vymedzuje okruh osôb, na ktoré sa tento článok vzťahuje, a vo svojom odseku 1 stanovuje, že:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby alebo študentov, na ktoré sa vzťahuje alebo sa vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov a ktoré sú štátnymi príslušníkmi jedného z členských štátov… ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých."

4 V zmysle článku 4 nariadenia č. 1408/71 nazvaného „Vecná pôsobnosť":

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

a) nemocenské dávky a dávky v materstve;

b) dávky v invalidite vrátane tých, ktoré sú určené na udržanie alebo zlepšenie zárobkovej schopnosti.

…

2a. Toto nariadenie sa taktiež vzťahuje na osobitné nepríspevkové dávky, ktoré sa poskytujú podľa iných právnych predpisov alebo iných systémov ako tie, ktoré sú uvedené v odseku 1, alebo tie, ktoré sú vylúčené na základe odseku 4, pokiaľ sú tieto dávky určené:

a) na poskytovanie doplnkového, náhradného alebo pridruženého krytia proti rizikám, ktoré sú obsiahnuté v častiach sociálneho zabezpečenia uvedených v odseku 1 písm. a) až h), alebo

b) len ako osobitná ochrana pre zdravotne postihnuté osoby.

…

4. Toto nariadenie sa nevzťahuje na sociálnu pomoc…“

5 V súvislosti s osobitnými nepríspevkovými dávkami upravenými v článku 4 ods. 2a nariadenia č. 1408/71 článok 10a ods. 1 tohto nariadenia stanovuje, že:

„Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 10 a hlavy III, sa osobám, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, priznajú osobitné nepríspevkové peňažné dávky uvedené v článku 4 ods. 2a výhradne na území toho členského štátu, v ktorom majú bydlisko, podľa právnych predpisov tohto štátu za predpokladu, že takéto dávky sú uvedené v prílohe IIa. Tieto dávky na svoje vlastné náklady poskytuje inštitúcia miesta bydliska.“

6 V prílohe IIa písm. J nariadenia č. 1408/71 sa dávky, ktoré sa v Holandsku poskytujú na základe Wajong, označujú ako osobitné nepríspevkové dávky.

7 Článok 7 nariadenia č. 1612/68, ktorým sa uplatňujú ustanovenia zmluvy ES týkajúce sa voľného pohybu pracovníkov, stanovuje:

„1. S pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, sa na území iného členského štátu nesmie z dôvodu jeho štátnej príslušnosti zaobchádzať inak ako s vlastnými pracovníkmi, pokiaľ ide o podmienky zamestnania a pracovné podmienky, najmä odmeňovanie, prepustenie, a ak by sa stal nezamestnaným, opätovné začlenenie do práce alebo zamestnania.

2. Takýto pracovník požíva rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci.

…“

Vnútroštátna právna úprava

8 Zákon týkajúci sa poistenia pre prípad práceneschopnosti z 18. februára 1966 (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzerkering, Stb. 1966, č. 84, ďalej len „WAO“) zabezpečuje zamestnancov proti riziku straty zárobku v dôsledku dlhodobej práceneschopnosti. Toto poistenie je financované z príspevkov zamestnávateľov zo mzdy vyplácanej zamestnancom. Na to, aby mal zamestnanec nárok na dávku podľa WAO, musí byť poistený v čase vzniku práceneschopnosti.

9 Zákon o určení všeobecného poistenia pre prípad práceneschopnosti z 11. decembra 1975 (Algemene Arbeidsongeschiktheidswet, Stb. 1975, č. 674, ďalej len „AAW“) stanovoval do roku 1998 povinné všeobecné poistenie pokrývajúce všetkých obyvateľov proti finančným následkom dlhodobej práceneschopnosti.

10 AAW bol však nahradený jednak zákonom o poistení pre prípad práceneschopnosti samostatne zárobkovo činných osôb (Wet arbeidsongeschiktheids verzekering zelfstandigen) z 24. apríla 1997 (Stb. 1997, č. 176), ktorý sa týka samostatne zárobkovo činných osôb, a jednak Wajong, zameraným na ochranu zdravotne postihnutých mladých ľudí proti finančným následkom dlhodobej práceneschopnosti.

11 Wajong stanovuje poskytovanie minimálnej dávky pre mladých ľudí, ktorí sú už pred vstupom na trh práce úplne alebo čiastočne dlhodobo práceneschopní. Za zdravotne postihnutých mladých ľudí sa považujú rezidenti, ktorí boli práceneschopnými už v čase dovŕšenia ich sedemnásteho roku alebo ktorí, v prípade neskoršieho vzniku práceneschopnosti, študovali aspoň šesť mesiacov počas školského roku bezprostredne predchádzajúceho dňu vzniku ich práceneschopnosti. Dávku nemožno poberať pred dovŕšením osemnásteho roku.

12 Výška dávky poskytovanej podľa Wajong závisí od stupňa práceneschopnosti, pričom spodná hranica je stanovená na 25 %, môže však dosiahnuť 70 % minimálnej zákonom stanovenej mzdy v prípade úplnej práceneschopnosti. Nárok na túto dávku nie je viazaný na platenie poplatkov ani príspevkov, ani na existenciu či neexistenciu vlastných zdrojov. Výška dávky však môže byť znížená, ak jej príjemca poberá príjem z pracovného pomeru alebo ak dôjde k súbehu tejto dávky s inými dávkami pre prípad práceneschopnosti.

13 Dávka podľa Wajong sa vypláca prostredníctvom Arbeidsongeschiktheidsfonds jonggehandicapten (Fond práceneschopných zdravotne postihnutých mladých ľudí) a je financovaná z verejných zdrojov [článok 64 písm. a) Wajong].

14 Na rozdiel od AAW, ktorý v tomto ohľade nestanovoval žiadne obmedzenie, dávku poskytovanú na základe Wajong nemožno vyplatiť, ak jej príjemca nemá bydlisko v Holandsku. Článok 17 ods. 1 Wajong totiž stanovuje, že „nárok na dávku pre prípad práceneschopnosti zaniká… v prvý deň mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom si zdravotne postihnutý mladý človek zriadil bydlisko mimo územia Holandska“.

15 Výnimka z tohto pravidla je prípustná v prípade, že by zánik nároku na dávku viedol k „veľkej nespravodlivosti“ (článok 17 ods. 7 Wajong).

16 Rozhodnutím z 29. apríla 2003 UWV upresnil, že k „veľkej nespravodlivosti“ dochádza vtedy, ak zdravotne postihnutý mladý človek má naliehavé dôvody zriadiť si bydlisko mimo územia Holandska a ak možno očakávať, že prerušenie vyplácania tejto dávky by ho poškodilo vo významnej miere. Za naliehavé dôvody sa považujú najmä dlhšie trvajúca liečba, prijatie do zamestnania s možnosťou opätovného zaradenia do pracovného procesu alebo potreba nasledovať osoby, ktoré musia opustiť Holandsko a na ktorých je zdravotne postihnutý mladý človek závislý.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

17 Pán Hendrix sa narodil 26. septembra 1975 a má holandské občianstvo. Trpí ľahkým mentálnym postihnutím. Dňa 26. septembra 1993 mu bola na základe AAW

priznaná dávka, ktorá bola 1. januára 1998 zmenená na dávku na základe Wajong. Pán Hendrix sa stále považuje za trpiaceho práceneschopnosťou od 80 % do 100 %, pretože na voľnom trhu práce niet dostatok pracovných miest, ktoré by boli prispôsobené jeho znalostiam a schopnostiam.

18 Pán Hendrix od 1. februára 1994 pracoval na pracovnom mieste pre zdravotne postihnutú osobu na mzdovom oddelení Formido Bouwmarkt v Maastrichte (Holandsko). Hoci bol za túto činnosť odmeňovaný, pokračoval však v poberaní dávky na základe Wajong zníženej po zohľadnení jeho mzdy. Mimo územia Holandska žiadnu pracovnú činnosť nevykonával.

19 Dňa 1. júna 1999 sa pán Hendrix presťahoval do Belgicka, pričom naďalej pokračoval v práci v Holandsku. Rozhodnutím z 28. júna 1999 UWV z tohto dôvodu rozhodol o ukončení vyplácania dávok na základe Wajong pánovi Hendrixovi počnúc 1. júlom 1999, uplatniac tak článok 17 ods. 1, začiatok ustanovenia a článok 17 ods. 1 písm. c) tohto zákona, ktorý stanovuje, že vyplácanie tejto dávky sa ukončí v prvý deň mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom si zdravotne postihnutý mladý človek zriadil bydlisko mimo územia Holandska.

20 Rozhodnutím zo 17. septembra 1999 UWV vyhlásil sťažnosť podanú pánom Hendrixom proti rozhodnutiu z 28. júna 1999 za nedôvodnú.

21 Rechtbank Amsterdam rozsudkom zo 16. marca 2001 vyhlásil za nedôvodnú žalobu podanú pánom Hendrixom proti rozhodnutiu zo 17. septembra 1999. Pán Hendrix podal proti tomuto rozsudku odvolanie na Centrale Raad van Beroep.

22 Usúdiac, že vyriešenie sporu si vyžaduje výklad práva Spoločenstva, Centrale Raad van Beroep rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa dávka vyplatená na základe Wajong, ktorá je uvedená v prílohe IIa nariadenia č. 1408/71, považovať za osobitnú nepríspevkovú dávku v zmysle článku 4 ods. 2a tohto nariadenia, takže by sa na osobu, akou je odvolateľ vo veci samej, použilo len koordinačné pravidlo stanovené v jeho článku 10a? Je pre odpoveď na túto otázku relevantná skutočnosť, že dotknutá osoba pôvodne dostávala dávku [na základe] AAW pre zdravotne postihnutých mladých ľudí, ktorá bola od 1. januára 1998 zmenená na dávku na základe Wajong?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, môže sa pracovník dovolávať článku 39 ES, vykonávaného článkom 7 nariadenia č. 1612/68, voči členskému štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, hoci pracoval výlučne v tomto členskom štáte, ale býva na území iného členského štátu?

3. V prípade kladnej odpovede na prvú a druhú otázku, má sa článok 39 ES vykonávaný článkom 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 vykladať v tom zmysle, že je s ním vždy v súlade ustanovenie právnej úpravy, v ktorom poskytnutie alebo pokračovanie v poberaní dávky závisí od toho, či má dotknutá osoba svoje bydlisko na území členského štátu, v ktorom sa táto právna úprava uplatňuje, hoci táto právna úprava stanovuje osobitnú nepríspevkovú dávku v zmysle článku 4 ods. 2a nariadenia č. 1408/71, ktorá je uvedená v prílohe IIa tohto nariadenia?

4. V prípade kladnej odpovede na prvú a druhú otázku a zápornej odpovede na tretiu otázku, má sa právo Spoločenstva (vrátane článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 a článku 39 ES, ako aj článkov 12 ES a 18 ES) vykladať v tom zmysle, že v charakteristikách Wajong možno nájsť dostatočné právne odôvodnenie na to, aby sa voči občanovi Únie, ktorý je v plnom rozsahu viazaný pracovnou zmluvou v Holandsku a na základe tejto skutočnosti výlučne podlieha holandským právnym predpisom, namietala podmienka bydliska?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

23 Prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či je dávka vyplácaná na základe Wajong osobitnou nepríspevkovou dávkou podliehajúcou súčasne článku 4 ods. 2a a článku 10a nariadenia č. 1408/71, z čoho by vyplývalo, že jej vyplácanie by mohlo platne podliehať podmienke bydliska. Taktiež sa pýta na potrebu zohľadnenia predchádzajúcej situácie žalobcu vo veci samej.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

24 Žalobca vo veci samej po prvé tvrdí, že za osobitné nepríspevkové dávky možno považovať výlučne dávky nepodliehajúce právnej úprave uvedenej v článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1408/71.

25 Po druhé uvádza, že dávka priznaná na základe určitej potreby je osobitnou dávkou. Taktiež tvrdí, že dávka stanovená Wajong je určená na vyrovnanie zníženia príjmov vyplývajúceho z naplnenia jedného z rizík uvedených v článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1408/71.

26 Žalobca vo veci samej dopĺňa, že táto dávka nahradila inú dávku vyplácanú na základe AAW, ktorá mohla byť exportovaná do zahraničia. Z toho vyvodzuje, že sa môže domáhať uplatnenia prechodných ustanovení upravených článkom 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1247/92 z 30. apríla 1992, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie č. 1408/71 (Ú. v. ES L 136, s. 1; Mim. vyd. 05/002, s. 41), a teda dávku považovať za exportovateľnú.

27 Žalovaná vo veci samej sa domnieva, že dávka upravená Wajong je osobitnou dávkou v rozsahu, v ktorom nahrádza nie stratu na zárobku (v tomto prípade by išlo o dávku sociálneho zabezpečenia), ale predpoklad straty na zárobku, keďže zdravotne postihnutých mladých ľudí nemožno považovať za pracovníkov.

28 Holandská vláda sa domnieva, že táto dávka je náhradnou dávkou určenou osobám, ktoré nespĺňajú poistné podmienky na získanie bežnej dávky v invalidite.

29 Komisia Európskych spoločenstiev sa domnieva, že dávka stanovená Wajong je zmiešanou dávkou spadajúcou jednak do sociálneho zabezpečenia, ako aj do sociálnej pomoci.

30 Táto dávka je teda osobitnou dávkou, pretože hoci pokrýva rovnaký prípad, týka sa osôb, ktoré vzhľadom na to, že nikdy nepracovali, nikdy neboli a ani nemohli byť poistené na základe WAO alebo na základe zákona o poistení proti práceneschopnosti samostatne zárobkovo činných osôb z 24. apríla 1997.

31 Žalovaná vo veci samej, holandská vláda a Komisia sa teda domnievajú, že skutočnosť, že pán Hendrix pred zavedením dávky na základe Wajong poberal podobnú dávku na základe iného zákona, je irelevantná.

32 Vláda Spojeného kráľovstva sa domnieva, že na to, aby sa dávka stanovená Wajong mohla označiť za osobitnú nepríspevkovú dávku, musí spĺňať základné podmienky, ktoré z nej robia zároveň osobitnú dávku a nepríspevkovú dávku, pričom súčasne musí byť zapísaná na zozname uvedenom v prílohe IIa nariadenia č. 1408/71.

33 V súvislosti s nepríspevkovou povahou dávky sa vláda Spojeného kráľovstva domnieva, že dávka stanovená Wajong je takejto povahy, keďže sa vypláca z verejných zdrojov.

34 V súvislosti s druhou časťou otázky sa vláda Spojeného kráľovstva domnieva, že je irelevantné, že žalobca vo veci samej pôvodne poberal dávku, ktorá bola zároveň odlišná aj podobná, keďže táto skutočnosť nemá vplyv na podstatu otázky položenej vnútroštátnym súdom.

Odpoveď Súdneho dvora

— O prvej časti otázky

35 V rozsudku zo 6. júla 2006, Kersbergen-Lap a Dams-Schipper (C-154/05, Zb. s. I-6249), Súdny dvor rozhodol, že dávka poskytovaná podľa Wajong sa má považovať za osobitnú nepríspevkovú dávku v zmysle článku 4 ods. 2a nariadenia č. 1408/71.

— O druhej časti otázky

36 V už citovanom rozsudku Kersbergen-Lap a Dams-Schipper (bod 43), Súdny dvor rozhodol, že osoba v situácii žalobcu vo veci samej si nemôže uplatňovať žiaden nárok na zachovanie výhod nadobudnutých na základe AAW pred prijatím Wajong. Právne dôsledky (exportovateľnosť či neexportovateľnosť dávky poskytovanej na základe Wajong) spôsobené zriadením bydliska mimo Holandska sa musia v dôsledku toho skúmať vo vzťahu k predpisom uplatňovaným v okamihu zriadenia tohto bydliska, teda vo vzťahu k novým ustanoveniam.

37 Okrem toho, čo sa týka tvrdenia žalobcu vo veci samej vychádzajúceho z článku 2 nariadenia č. 1247/92, že ak osoby, ktoré pred 1. júnom 1992, teda dňom vstupu tohto nariadenia do platnosti, poberali dávku na základe AAW alebo spĺňali podmienky na jej poberanie, môžu sa podľa uvedeného článku 2 nariadenia ďalej domáhať uplatnenia zásady nepoužiteľnosti ustanovení o bydlisku upravených v článku 10 nariadenia č. 1408/71, pričom však situácia osôb, ktoré ako žalobca vo veci samej splnili tieto podmienky až po vyššie uvedenom dátume, sa spravuje článkom 10a tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júna 1998, Partridge, C-297/96, Zb. s. I-3467, bod 39).

38 Vzhľadom na predchádzajúce je teda potrebné vnútroštátnemu súdu odpovedať, že dávka, akou je dávka poskytovaná na základe Wajong, sa má považovať za osobitnú nepríspevkovú dávku v zmysle článku 4 ods. 2a nariadenia č. 1408/71, takže sa na osobu v situácii žalobcu vo veci samej musí uplatniť len koordinačné pravidlo stanovené v článku 10a tohto nariadenia, a teda že vyplatenie takejto dávky možno platne vyhradiť osobám, ktoré majú bydlisko na území členského štátu, ktorý túto dávku poskytuje. Okolnosť, že dotknutá osoba predtým dostávala dávku pre zdravotne postihnutých mladých ľudí, ktorá bola exportovateľná, nemá vplyv na uplatnenie uvedených ustanovení.

O druhej a tretej otázke

39 Svojou druhou a treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa žalobca vo veci samej môže dovolávať článku 39 ES, tak ako ho vykonáva článok 7 nariadenia č. 1612/68, a v takomto prípade, či tieto ustanovenia v jeho situácii odporujú tomu, aby sa vyplácanie dávky poskytovanej na základe Wajong prerušilo z dôvodu, že opustil Holandsko.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

40 Žalobca vo veci samej sa domnieva, že sa musí považovať za pracovníka vykonávajúceho svoje právo voľného pohybu v zmysle práva Spoločenstva. Opiera sa najmä o rozsudok Terhoeve (rozsudok z 26. januára 1999, C-18/95, Zb. s. I-345), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že na každého príslušníka Spoločenstva, ktorý využil svoje právo na voľný pohyb pracovníkov a ktorý vykonáva zárobkovú činnosť v inom členskom štáte, sa uplatní nariadenie č. 1612/68 nezávisle od jeho miesta pobytu a jeho štátnej príslušnosti. Taktiež zdôrazňuje, že vo veci Meints (rozsudok z 27. novembra

1997, C-57/96, Zb. s. I-6689) Súdny dvor rozhodol, že nariadenie č. 1612/68 neumožňuje podmieniť priznanie sociálnej výhody tým, aby mal príjemca bydlisko na území členského štátu, ktorý je povinný poskytovať mu dávku.

41 Žalovaná vo veci samej uznáva, že jednotlivec sa môže dovolávať článku 39 ES aj voči členskému štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, za predpokladu, že vykonáva svoje práva na voľný pohyb (pozri najmä rozsudok Terhoeve, už citovaný, body 27 a 28). Napriek tomu však tvrdí, že výkon týchto práv sa musí spájať s presťahovaním sa do iného členského štátu na účely výkonu a pokračovania vo výkone hospodárskej činnosti alebo aspoň mať vzťah k pracovnej činnosti, či už budúcej alebo nie.

42 Pán Hendrix sa však v takejto situácii nenachádza. Opustil síce svoj štát pôvodu, ale len na účely zriadenia bydliska v inom členskom štáte a nie preto, aby tam vykonával pracovnú činnosť. Keďže nikdy nepracoval mimo Holandska, nikdy ani nevykonával svoje práva na voľný pohyb. Podľa žalovanej vo veci samej je potrebné v rámci článku 39 ES prevziať odôvodnenie, ktoré Súdny dvor poskytol v oblasti slobody usadiť sa v rozsudku z 26. januára 1993, Werner (C-112/91, Zb. s. I-429). Súdny dvor v tomto rozsudku rozhodol, že samotná skutočnosť existencie bydliska v členskom štáte bez usadenia sa v ňom nepredstavuje dostatočne cudzí prvok na to, aby bolo možné dovolávať sa článku 43 ES.

43 Holandská vláda a Komisia v podstate uvádzajú rovnaké tvrdenia ako žalovaná.

44 Vláda Spojeného kráľovstva taktiež zdôrazňuje, že riešenie uvedené v už citovanom rozsudku Terhoeve nemožno v konaní vo veci samej uplatniť. Domnieva sa, že pána Hendrixa nemožno považovať za pracovníka vykonávajúceho svoje právo voľného pohybu a okrem riešenia nájdeného vo veci, v ktorej došlo k vyhláseniu už citovaného rozsudku Werner, odkazuje najmä na body 93 až 97 návrhov, ktoré predniesol

generálny advokát Jacobs vo veci Hoever a Zachow (rozsudok z 10. októbra 1996, C-245/94 a C-312/94, Zb. s. I-4895). Podľa neho sa nariadenie č. 1612/68 uplatňuje výlučne na pracovníkov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi jedného členského štátu, ale pracujú v inom členskom štáte. Preto pána Hendrixa vzhľadom na jeho situáciu nemožno považovať za pracovníka vykonávajúceho svoje právo na voľný pohyb, na ktorého by sa mohli vzťahovať ustanovenia nariadenia č. 1612/68.

Odpoveď Súdneho dvora

45 Vo veci samej bol pán Hendrix od 1. februára 1994 zamestnaný v obchode pre domácich majstrov v Holandsku. Dňa 1. júna 1999 sa pán Hendrix presťahoval do Belgicka, ponechal si však svoje zamestnanie v Holandsku, spočiatku v tom istom obchode, kde dostával nižšiu odmenu, ako je minimálna mzda stanovená zákonom. Táto odmena bola doplnená dávkou poskytovanou na základe Wajong. Keďže UWV rozhodnutím z 28. júna 1999 prerušil od 1. júla 1999 poskytovanie týchto dávok a zamestnávateľ odmietol žiadosť o zvýšenie mzdy, došlo k ukončeniu tohto pracovného pomeru. Od 5. júla 1999 sa pán Hendrix zamestnal v inom obchode pre domácich majstrov, v ktorom poberal zákonnú minimálnu mzdu. V roku 2001 sa pán Hendrix presťahoval naspäť do Holandska.

46 V spore vo veci samej teda ide o situáciu osoby, ktorá premiestnila svoje bydlisko do iného členského štátu, pričom si ponechala svoje zamestnanie vo svojom štáte pôvodu a následne našla iné zamestnanie vo svojom štáte pôvodu. Skutočnosť, že pán Hendrix po tom, ako sa usadil v Belgicku, naďalej pracoval v Holandsku a následne zmenil zamestnávateľa v tomto členskom štáte, ho stavia do postavenia migrujúceho pracovníka, a preto sa na neho počas celej dotknutej doby v spore vo veci samej, teda od júna 1999 do roku 2001, vzťahuje právo Spoločenstva a najmä tie jeho ustanovenia, ktoré sa týkajú voľného pohybu pracovníkov (rozsudky z 21. februára 2006, Ritter-Coulais, C-152/03, Zb. s. I-1711, body 31 a 32, a z 18. júla 2007, Hartmann, C-212/05, Zb. s. I-6303, bod 17).

47 Podľa článku 7 nariadenia č. 1612/68 má migrujúci pracovník tie isté sociálne výhody, ako sa poskytujú vlastnému pracovníkovi. Podľa ustálenej judikatúry pojem „pracovník“ upravený týmto ustanovením zahŕňa cezhraničných pracovníkov, ktorí sa ho môžu dovolávať z rovnakého dôvodu ako akýkoľvek iný pracovník v zmysle tohto ustanovenia (pozri v tomto zmysle rozsudky Meints, už citovaný, bod 50; z 8. júna 1999, Meeusen, C-337/97, Zb. s. I-3289, bod 21, a Hartmann, už citovaný, bod 24).

48 Čo sa týka pojmu „sociálna výhoda“, na ktorý odkazuje článok 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68, ten sa vzťahuje na všetky výhody, ktoré — či už sú, alebo nie sú spojené s pracovnou zmluvou — sú vo všeobecnosti priznané vlastným štátnym príslušníkom hlavne z dôvodu ich objektívneho postavenia ako pracovníkov alebo na základe samotnej skutočnosti, že majú bydlisko na vnútroštátnom území, pričom rozšírenie pôsobnosti tohto pojmu na migrujúcich pracovníkov sa javí ako prostriedok na zjednodušenie ich mobility vo vnútri Spoločenstva (rozsudky z 27. marca 1985, Hoeckx, 249/83, Zb. s. 973, bod 20, a z 12. mája 1998, Martínez Sala, C-85/96, Zb. s. I-2691, bod 25).

49 Dávka poskytovaná na základe Wajong je výhodou, ktorá sa poskytuje pracovníkom, ktorí z dôvodu choroby alebo postihnutia nie sú schopní svojou prácou zarobiť toľko, ako svojou prácou zarába zdravá osoba s rovnakou úrovňou vzdelania a rovnakými skúsenosťami. Predmetná dávka teda, tak ako sa domnieva vnútroštátny súd, predstavuje sociálnu výhodu v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68.

50 Súdny dvor však rozhodol, že členský štát nemôže podmieniť poskytnutie sociálnej výhody v zmysle uvedeného článku 7 tým, aby príjemcovia tejto výhody mali bydlisko na území tohto členského štátu (rozsudky Meints, už citovaný, bod 51, a Meeusen, už citovaný, bod 21).

51 Je pravdou, že dávka poskytovaná na základe Wajong je súčasťou osobitných nepríspevkových dávok upravených článkom 4 ods. 2a v spojení s článkom 10a nariadenia č. 1408/71, ktorej poskytovanie možno v súlade s právom vyhradiť osobám, ktoré majú bydlisko na území členského štátu, ktorého právna úprava takúto dávku stanovuje, a že článok 42 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 stanovuje, že ním „nie sú dotknuté opatrenia prijaté v súlade s článkom 51 Zmluvy (zmenený, teraz článok 42 ES)“, čo platí aj pre koordinačné nariadenie, akým je nariadenie č. 1408/71.

52 Tak ako Súdny dvor už ustáleným spôsobom rozhodol, ustanovenia nariadenia č. 1408/71, ktorými sa vykonáva článok 42 ES, sa majú vykladať s prihliadnutím na cieľ tohto článku, ktorým je prispenie k vytvoreniu čo najväčšej slobody pohybu migrujúcich pracovníkov (rozsudok z 8. marca 2001, Jauch, C-215/99, Zb. s. I-1901, bod 20).

53 V tomto ohľade je článok 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 v oblasti poskytovania sociálnych výhod osobitným vyjadrením pravidla rovnosti zaobchádzania zakotveného v článku 39 ods. 2 ES a musí sa vykladať rovnako ako toto ustanovenie (pozri rozsudok z 23. februára 2006, Komisia/Španielsko, C-205/04, neuverejnený v Zbierke, bod 15).

54 Z toho vyplýva, že podmienku bydliska na účely priznania dávky poskytovanej na základe Wajong možno voči osobe v situácii pána Hendrixa namietať len vtedy, ak je objektívne odôvodnená a primeraná sledovanému cieľu.

55 Ako však Súdny dvor uviedol v bode 33 už citovaného rozsudku Kersbergen-Lap a Dams-Schipper, dávka poskytovaná na základe Wajong je úzko spojená so sociálno-hospodárskou situáciou v dotknutom členskom štáte, pretože sa odvodzuje od

minimálnej mzdy a životnej úrovne v Holandsku. Táto dávka navyše patrí medzi osobitné nepríspevkové dávky upravené v článku 4 ods. 2a v spojení s článkom 10a nariadenia č. 1408/71, ktoré sa osobám, na ktoré sa nariadenie uplatňuje, poskytujú výlučne na území členského štátu, v ktorom majú bydlisko, a to na základe právnej úpravy tohto štátu. Z toho vyplýva, že samotná vnútroštátnou právnou úpravou stanovená podmienka bydliska je objektívne odôvodnená.

56 Ešte je potrebné, aby uplatnenie tejto podmienky nezasahovalo do práv, ktoré osobe v situácii pána Hendrixa vyplývajú z voľného pohybu pracovníkov, nad rámec potrebný na uskutočnenie legitímneho cieľa sledovaného vnútroštátnym zákonom.

57 Z tohto hľadiska je potrebné uviesť, že vnútroštátna právna úprava, ako bolo uvedené v bode 15 tohto rozsudku, výslovne stanovuje, že výnimka z podmienky bydliska je prípustná v prípade, ak by táto podmienka viedla k „veľkej nespravodlivosti“. Podľa ustálenej judikatúry prináleží vnútroštátnym súdom, aby v najvyššej možnej miere vykladali vnútroštátne právo v takom zmysle, ktorý bude v súlade s požiadavkami práva Spoločenstva (rozsudky z 13. novembra 1990, Marleasing, C-106/89, Zb. s. I-4135, bod 8, a z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01, Zb. s. I-8835, bod 113). Vnútroštátny súd sa teda musí ubezpečiť, že požiadavka splnenia podmienky bydliska na území štátu nevedie v prípade okolností dotknutej veci k takejto nespravodlivosti vzhľadom na skutočnosť, že pán Hendrix vykonával svoje právo na voľný pohyb pracovníkov a ponechal si svoje hospodárske a sociálne väzby v Holandsku.

58 Vzhľadom na predchádzajúce je teda potrebné vnútroštátnemu súdu odpovedať, že článok 39 ES a článok 7 nariadenia č. 1612/68 sa majú vykladať v tom zmysle, že im neodporuje právna úprava, ktorá vykonáva článok 4 ods. 2a a článok 10a nariadenia č. 1408/71 a ktorá stanovuje, že osobitnú nepríspevkovú dávku uvedenú v prílohe IIa tohto nariadenia možno poskytnúť len osobám, ktoré majú bydlisko na území tohto štátu. Uplatnenie tejto právnej úpravy však nesmie zasiahnuť do práv osoby, ktorá

sa nachádza v takej situácii ako žalobca vo veci samej, nad rámec potrebný na uskutočnenie legitímneho cieľa sledovaného vnútroštátnym zákonom. Vnútroštátnemu súdu, ktorý musí vnútroštátny zákon v najvyššej možnej miere vykladať v súlade s právom Spoločenstva, prináleží, aby najmä zohľadnil skutočnosť, že dotknutý pracovník si v členskom štáte pôvodu zachoval svoje hospodárske a sociálne väzby.

O štvrtej otázke

59 V rámci tejto otázky sa vnútroštátny súd pýta, či by pravidlá týkajúce sa najmä európskeho občianstva mohli spochybniť pravidlo, podľa ktorého sa osobitná nepríspevková dávka, akou je dávka stanovená Wajong, neexportuje.

60 Tak ako bolo uvedené v rámci odpovede na predchádzajúce otázky, ustanovenia Zmluvy týkajúce sa voľného pohybu pracovníkov sa uplatňujú aj na príslušníka členského štátu v situácii pána Hendrixa.

61 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že článok 18 ES, ktorý všeobecným spôsobom formuluje právo každého občana Únie slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, nachádza svoj osobitný výraz, pokiaľ ide o voľný pohyb pracovníkov, v článku 39 ES (pozri rozsudky z 26. novembra 2002, Oteiza Olazabal, C-100/01, Zb. s. I-10981, bod 26, a z 26. apríla 2007, Alevizos, C-392/05, Zb. s. I-3505, bod 66).

62 Vzhľadom na to, že na konanie vo veci samej sa vzťahuje článok 39 ES, nie je nevyhnutné vyjadrovať sa k výkladu článku 18 ES (pozri rozsudky Oteiza Olazabal, už citovaný, bod 26, a Alevizos, už citovaný, bod 80), a teda ani nie je potrebné odpovedať na štvrtú otázku.

O trovách

63 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Dávka, akou je dávka poskytovaná na základe zákona o poistení proti práceneschopnosti zdravotne postihnutých osôb (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) z 24. apríla 1997, sa má považovať za osobitnú nepríspevkovú dávku v zmysle článku 4 ods. 2a nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996, zmeneným a doplneným nariadením Rady (ES) č. 1223/98 zo 4. júna 1998, takže sa na osobu v situácii žalobcu vo veci samej musí uplatniť len koordinačné pravidlo stanovené v článku 10a tohto nariadenia, a teda vyplatenie takejto dávky možno platne vyhradiť osobám, ktoré majú pobyt na**

území členského štátu, ktorý túto dávku poskytuje. Okolnosť, že dotknutá osoba predtým dostávala dávku pre zdravotne postihnutých mladých ľudí, ktorá bola exportovateľná, nemá vplyv na uplatnenie uvedených ustanovení.

2. **Článok 39 ES a článok 7 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva sa majú vykladať v tom zmysle, že im neodporuje právna úprava, ktorá vykonáva článok 4 ods. 2a a článok 10a nariadenia č. 1408/71 v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97, zmeneným a doplneným nariadením Rady (ES) č. 1223/98, a ktorá stanovuje, že osobitnú nepríspevkovú dávku uvedenú v prílohe IIa tohto nariadenia možno poskytnúť len osobám, ktoré majú bydlisko na území tohto štátu. Uplatnenie tejto právnej úpravy však nesmie zasiahnuť do práv osoby, ktorá sa nachádza v takej situácii ako žalobca vo veci samej, nad rámec potrebný na uskutočnenie legitímneho cieľa sledovaného vnútroštátnym zákonom. Vnútroštátnemu súdu, ktorý musí vnútroštátny zákon v najvyššej možnej miere vykladať v súlade s právom Spoločenstva, prináleží, aby najmä zohľadnil skutočnosť, že dotknutý pracovník si v členskom štáte pôvodu zachoval svoje hospodárske a sociálne väzby.**

Podpisy